

Azərbaycan vətəndaşlarının milli birliyində inteqrasiya prosesinin rolu

Inteqrasiyaya yardım edən səbəblər aşağıdakılardır:

X Azərbaycanda hakimiyyətin Azərbaycan xalqına mənsub olduğu

demokratik dövlət qurulmuşdur; X Azərbaycan get-gedə dünya birliyinə daha dərinə nüfuz edir, hüquqi dövlət qurur, insan hüquqlarının və demokratik azadlıqların qorunmasının təmin olunmasına riayət edir;

X Ölkədə yaşayan azərbaycanlıların və milli azlıqların, eləcə də, bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədə olan ayrı-ayrı insanların təhlükəsizliyi və rifah halı yaxşılaşdırılır;

X Azərbaycanda milli və sosial cəhətdən inteqrasiya etmiş insanların birliklərinin yaradılmasına mane ola biləcək heç bir ziddiyyət mövcud deyildir;

X Həm sosioloji tədqiqatların göstərdiyi, həm də hər kəsin qeyd etdiyi kimi, millətlərarası münasibətlərdə heç bir gərginlik yoxdur. Müxtəlif dostluq, iş əlaqələri və qarışıq ailələr Azərbaycanda geniş yayılmış hallardır;

X İnsani və mədəni dəyərlər; X Demokratik və hüquqi dövlət; X Hər kəsin rifah, mehribanlıq və təhlükəsizlik şəraitində yaşamaq istədiyi ümumi ərazi;

X Müxtəlif millətlərə mənsub insanlar arasında xoş ünsiyyəti qorumaq cəhdi;

X Azərbaycan təbiətinin qorunması və mühafizəsi ilə bağlı qayğı;

X Hər kəsin öz uşağına yaxşı təhsil və tərbiyə vermək cəhdi;

X Azərbaycanın nümayəndələri olan müxtəlif millətlərdən olan insanların - idmanda, mədəniyyət festivallarında, müsabiqələrdə qələbələri və nailiyyətləri.

Qanunun aliliyi vətəndaş inteqrasiyasının təmin olunmasında strateji istiqamətlərdən biridir və etnik, dini, mədəni və dil zəminində ayrı-seçkiliyə qarşı effektiv mexanizmlərin yaradılmasını nəzərdə tutur.

Burada əsas vəzifələr aşağıdakılardan ibarətdir:

1. Azərbaycan qanunvericiliyinin Azərbaycanın beynəlxalq öhdəliklərinə uyğunlaşdırılması.

dövlət həyatında iştirakı olmasa, dövlətlə cəmiyyət, cəmiyyətin müxtəlif qrupları və ayrı-ayrı fərdlər arasında nifaq yarana bilər.

Vətəndaş inteqrasiyası "aşağıların" iştirakı ilə deyil, yalnız "yuxarıdan" istiqamətləndirilərsə, uğurlu olmayacaqdır. İctimai-siyasi həyatda vətəndaşların fəal iştirakı xalqın əksəriyyətinin maraqlarına uyğundur və inteqrasiyanın dönməzliyini təmin edir. O, ölkə əhalisini birləşdirir və demokratiyanı möhkəmləndirir. Əhəlinin ictimai proseslərdə daha fəal iştirakını təmin etmək üçün müxtəlif fərziyyələri, süslüyü dəf etmək və özünə inam hissini bərpa etmək lazımdır.

Dövlətin və cəmiyyətin demokratik idarə olunması şəraitində vətəndaşların və əhəli qruplarının maraqlarının qorunması üçün zəmin yaranmışdır. Yalnız öz maraqlarını dərk etmək, fəaliyyət üçün dəlillər və iştirak üçün əlverişli üsul tapmaq lazımdır.

Əgər əhəlinin maddi vəziyyəti yaxşılaşarsa və bununla əlaqədar sosial təhlükəsizlik hissi yüksəlsə, onların siyasi inteqrasiyada iştirak etmələri mümkün olacaqdır.

Siyasi inteqrasiya sosial-siyasi dəyərlərin, maraqların və məqsədlərin yaxınlaşdırılması deməkdir. Demokratik siyasi inteqrasiya parlament quruluşu əsasında həyata keçirilir. O, parlament və hökumətdə təmsil olunmuş partiyalar öz fəaliyyətlərində demokratik fəaliyyət metodlarından istifadə etdikdə, qeyri-hökumət təşkilatları qərarların qəbulu prosesinə demokratiya üçün xarakterik üsullarla təsir göstərdik-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

X Qeyri-azərbaycanlıların inteqrasiyasının əsas göstəricisi Azərbaycan dilini bilmələridir;

X İqtisadi yüksəliş cəmiyyətin inteqrasiyasına daha çox diqqət ayırmağa imkan verir;

X Qanunvericilik inteqrasiyanın vacib tərkib hissəsi olan naturallaşdırmanın dəqiq amillərini müəyyənləşdirir.

İnteqrasiya prosesində Azərbaycan vətəndaşlarını birləşdirən amillər aşağıdakılardır:

2. Ədliyyə sisteminin azlıqlar üçün əlçatan olmasının effektivliyinin təmin edilməsi.

3. Ayrı-seçkiliyə qarşı çıxan qanunvericiliyin gücləndirilməsi və effektiv icra olunması.

4. İrqi, dini, milli və etnik zəmində baş vermiş cinayətlərin effektiv istintaqı.

Vətəndaş inteqrasiyasının əsas dəyərlərindən biri dövlətdə baş verən proseslərdə vətəndaş iştirakıdır. Vətəndaş marağı və əhəlinin

rak etmələri mümkün olacaqdır.

Siyasi inteqrasiya sosial-siyasi dəyərlərin, maraqların və məqsədlərin yaxınlaşdırılması deməkdir. Demokratik siyasi inteqrasiya parlament quruluşu əsasında həyata keçirilir. O, parlament və hökumətdə təmsil olunmuş partiyalar öz fəaliyyətlərində demokratik fəaliyyət metodlarından istifadə etdikdə, qeyri-hökumət təşkilatları qərarların qəbulu prosesinə demokratiya üçün xarakterik üsullarla təsir göstərdik-

də, fərdlər isə demokratiya üçün vacib olan vərdiş və bacarıqları mənimsədikdə baş verir.

Bu cür yaxınlaşmaya nail olmaq üçün dövlət əhalini ölkədə gedən siyasi proseslər, dövlət və onun tarixi, öz hüquqları barədə məlumatlandırılmalı və maarifləndirilməlidir. Eyni zamanda, dövlət xalqın vətənpərvərliyini və vətəndaş cəmiyyətində iştirak potensialını qeyri-dövlət təşkilatlarında, siyasi partiyalarda və seçkilərdə nümayiş etdirən mühit yaratmalıdır.

Fərdin ictimai həyatda iştirakını təmin edən ən əlverişli üsullardan biri qeyri-hökumət təşkilatlarında fəaliyyətini təmin etməkdən ibarətdir. QHT-nin geniş sistemi və ölkədə məqsədyönlü fəaliyyəti vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasına yardım göstərməkdə yanaşı, bir tərəfdən, fərdlər və qruplarla əlaqələri, digər tərəfdən isə, fərd, yaxud qrupla dövlətin əlaqələrini möhkəmləndirir.

Məhz qeyri-hökumət təşkilatlarının işində, siyasi proseslərdə, ictimai əhəmiyyətli qərarların qəbulunda iştirak müxtəlif sosial, etnik dini və dil qruplarına mənsub olmasından asılı olmayaraq, insanların Azərbaycan cəmiyyətinin üzvü olmaları hissini möhkəmləndirir.

Müasir texnologiya əsərində vətəndaş iştirakı vətəndaşın yalnız öz dövlətinin sərhədlərinin hüdudlarından kənarında olduğu halda mümkündür. Bu imkanlardan xaricdə yaşayan azərbaycanlıların və Azərbaycan vətəndaşlarını vətəndaş iştirakına cəlb edilmələri üçün istifadə etmək lazımdır.

Vətəndaş inteqrasiyasına dövlətlərarası miqrasiya insanların Azərbaycandan gəlmələri və Azərbaycana gəlmələri təsir göstərir. Azərbaycan dövlətçiliyinin bərpası xaricdə yaşayan həmvətənlərin vətənə qayıtmaları üçün imkan yaradı - repatriasiya prosesi başladı. Buna görə də, Azərbaycana qayıtmış insanların ölkəmizə inteqrasiyasına yardım etmək lazımdır.

VAHİD ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru